

Kalender 2010

Forsiden:

AIL (Arbeidernes idrettslag) Fremad i Ski

Bildet er trolig fra 1935, og viser starten på 60 meter med Konrad Martinsen i banen til venstre. I mangel av idrettsplass ble jorden til Finstadbråten vis-à-vis Folkets hus brukt til friidrett og annen trening.

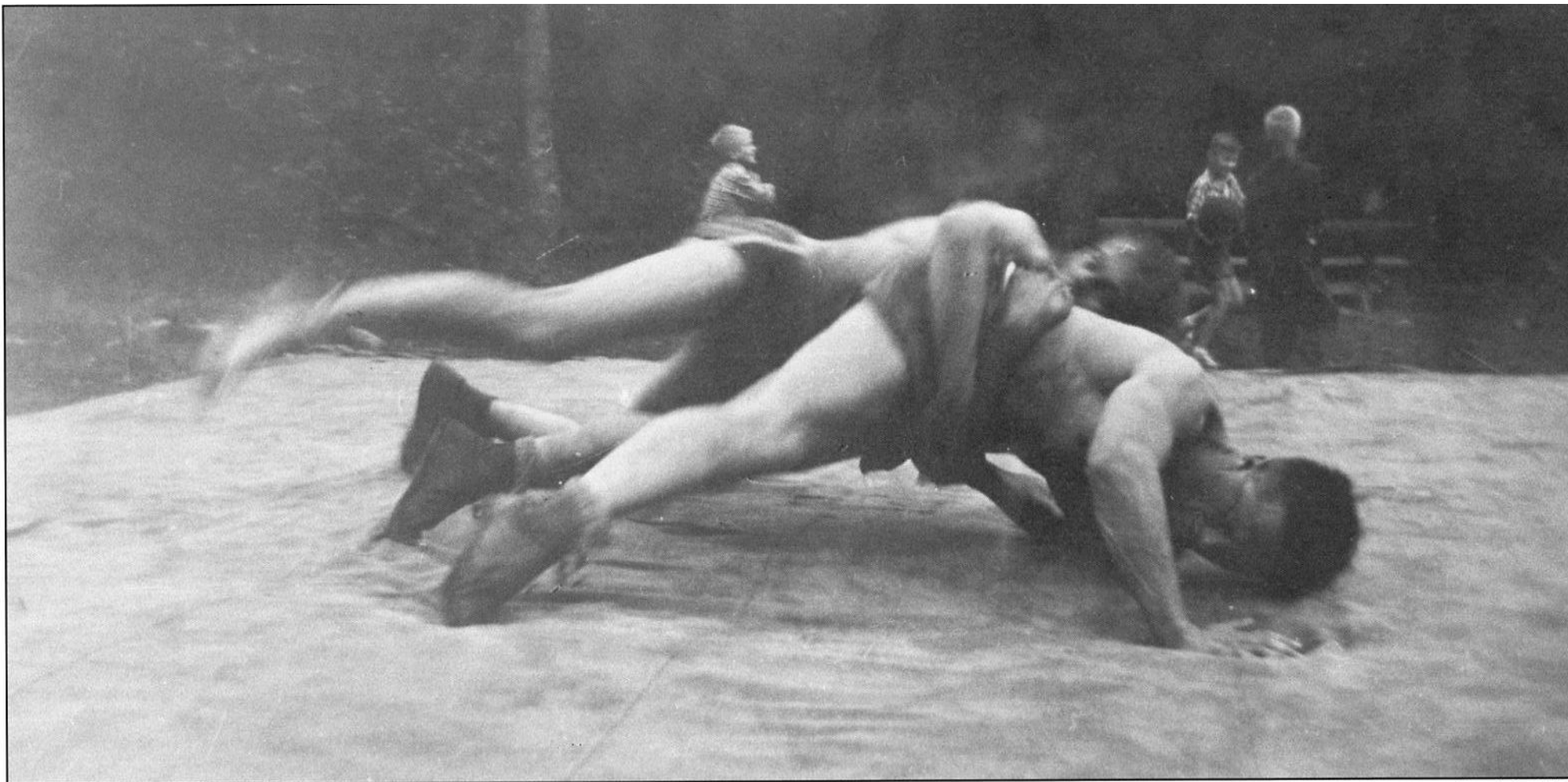
AIL Fremad ble stiftet 17/1 1928 som en politisk motvekt til det borgerlige idrettslaget i Ski. Den første idrettsgrenen som laget startet, var boksing. Laget fikk etter hvert flere dyktige bokserere, med Rolf Olsen som den mest markante. Han var bl.a. landslagsbokser. Brytesporten ble også tatt opp tidlig i Fremad, men det var først i 1931 det ble alvor innen denne grenen, med et stort stevne i Folkets hus. To av de dominerende i laget var Jacob Andersen og Hans Nærup Christoffersen ("Bayern"). Den tredje store grenen innen klubben ble sykling. Den startet i 1932. Her var det flere som gjorde seg gjeldende i kretsen. Andre grupper i laget var turn, fotball, friidrett, ski, skøyter, sjakk, bridge, dragkamp og kvinne- og bedriftsavdeling.

På landsmøtet i AIF 8/6-11/6 1939 ble det gjort vedtak om at man prinsipielt ikke hadde noe å innvende mot at norsk idrett ble samlet i ett forbund. Høsten 1940 ble Arbeidernes idrettsforbund innlemmet i Norges idrettsforbund. Det idrettslige ble først startet opp etter andre verdenskrig.

Undersøkelser i Arbeiderbevegelsens arkiv viser at det var følgende AIL-lag i Kråkstad og Ski i andre halvdel av 1930-åra: Langhus AIL, Fremad AIL i Ski, Siggerud AIL, Kråkstad AIL og Ski arbeiderskytterlag.

Idrettslaget Fremad har revy på Folkets Hus i Ski

BRYTER`N FRA KRÅKSTAD

1954 Arne H i kamp med Oddvar Vangset under en treningsleir i Tyskland før VM

Arne Haakensen ble født den 03.12 1928 i Kråkstad. Familien kom til Granerud 20.04 1941, og der bor Arne fortsatt. Faren Alf arbeidet med jorda og virket også som slakter i distriktet.

Arne brukte skogen som sin treningsplass, og han var med i terrengløp og orientering, stafetter og fotball. Det ble flere Gaupesteinsrenn og han har merket i Birkebeineren. Flere premier ble det også i skyting, men etter hvert ble nok harejakta det mest spennende.

Arne er best kjent som bryter. Han ble norgesmester fem ganger, fire individuelle og en gang med lag. Arne brøt i klassene fjærvekt og lettvekt, først for Kolbotn og senere for Ørnulf. Det bør også nevnes at Arne på sine eldre dager har blitt nordisk pensjonistmester i bowling.

Arne Haakensen har et meget spesielt diplom i sin samling: "A. H. Har tjenestegjort i Hjemmestyrkene i Distrikt II. Norge takker Deg for Din innsats i frihetskampen!" Det er Kongen som har undertegnet.

Det var mye snø og delvis skareføre den morgenen Arne tok skiene fatt nordover mot Bjerkebekk. Han kom over i et ukjent skispør og fulgte det innover. Idet han runder ei lurvegran oppdager han ei kamuflert hytte, oppe foran seg, men brått blir noe hardt presset inn i ryggen hans. Karen holdt et profesjonelt grep om en fryktinngydende stengun. Dette var en av gutta på skauen, Christian Westgaard.

Slik kom Arne til Q-hytta. Åtte mann var i hytta, og her startet et forhør. Arne var taus, men måtte si navnet sitt. Sjefen for Q-gutta, Oscar Mamen, dro til Ski og kontaktet Nils Otternes, videre til Erling Nøkleby i Kråkstad, og han kunne opplyse at fam. Haakensen var sikker. Arne ble løslatt. Kontakten med familien på Granerud ble viktig for Q-gutta. Hemmelige bankesignaler på vannrørene i kjelleren ble besvart oppe på kjøkkenet hvis alt var klart for besøk. Faren Alf hadde ei kornkvern i illegal bruk, og mangt et bakverk fra moren Margrete fant veien til Q-guttas hemmelige hytte.

Etter opprullingen ved Vasshagan 21.03 1945 var det Arne som kjørte vogna med arkivkasse på bunnen av høylasset, og der lå det også to skarpladde vaktsoldater, Hans Petter Bjørnstad og Hugo Tollefsen. Arne hadde ordre om å kjøre til Asper bru og ta rett sørover. Plutselig dukker en mann opp og stopper hest og kjørekar. Det var Haakon Flor Øyen, som gir beskjed om at Arne skal kjøre

mot Kroer og videre til Såner. Der ville han bli tatt imot på en velteplass inne i skauen, og det ble han, men ikke uten dramatik.

I dag ligger fortsatt Granerud inne mellom granene. Her bor Arne i ro og harmoni. Turene blir ikke like lange som den gang, men hukommelsen er meget god, og historiene og latteren sitter løst.

Kilde: Arne Haakensen

Foto: Kjell Haug

LANGHUS KIRKE

Bildet viser grunnsteinsnedleggelsen i kirken søndag niende februar 1975 ved biskop Per Lønning.

Arbeidet med å få egen kirke på Langhus startet allerede på 1950 tallet. Opprinnelig var planen å bygge et menighetshus. Men mot slutten av 50-tallet var det stor boligbygging på Langhus, og befolkningsveksten syntes å vedvare. Det ble da naturlig å arbeide for å få en egen kirke.

Det ble Langhus Kirkeforening som sto for dette arbeidet.

Foreningens primære oppgave var å samle midler til kirkebygget og å fremme menighetslivet på stedet. Etter mønster fra andre steder ble kirkeringer organisert. Arbeidsomme ringledere sørget for at små og store beløp kom inn. Ved innvielsen av kirken var det samlet inn 80 000 kroner, som gikk til inventar og utstyr i kirkens underetasje. Betydelige beløp kom også inn ved kollekter, konvoluttinn-

samlinger, pakkeauksjoner og kaketotterier. Banker og privatfolk bidro også. Ski kommune avsatte i alt 470 000 kroner før kirken ble påbegynt.

Det var velvilje for kirkebyggingen i kommunestyret. SV var skeptisk til å begynne med, men fulgte senere flertallet. Politikerne var enige om at det ville være naturlig og hensiktsmessig med en arbeidskirke. En slik kirke innfridde tidens krav til små og store rom, og til preste- og kontorlokaler.

Planen var først å legge kirken ved Langhus skole, hvor Hilda Langhus fra Langhus gård hadde gitt

Foto: Arne Fjeldstad, ØB
Grunnsteinsnedleggelsen: Fra venstre: Anne Eide, Arne Kr. Røysem (begge fra byggekomiteen), Prost Trond Trondsen, Biskop Per Lønning, Res. kap. Torstein Fjeldstad, Kallskap. Carl Traaen.

en fem mål stor tomt til formålet. Denne planen ble etter en tid forkastet, en fryktet at dette ikke var en god plassering i forhold til det store boligfeltet ved Vevelstad. Endelig plassering ble mellom kjøpsenteret og Vevelstad ungdomsskole. Tomten ved Langhus skole ble senere tilbakeført Langhus gård.

Selvaagbygg A/S hadde oppført terrasseblokkene og de to nye skolene på Vevelstadåsen. Det ble naturlig å kontakte firmaet, også for gjennomføringen av kirkebygget. Planleggingen hadde tatt sin tid, men da alt var utredet, gikk utviklingen fort. På begynnelsen av 70-tallet traff daværende rådmann Erling Rønneberg Selvaagbygg's representant på Kaffistova i Oslo. Enighet ble oppnådd, og kontrakten ble underskrevet på en serviett.

I 1974 forelå et utkast fra Selvaagbygg. Dette ble godtatt av plankomiteen som hadde Langhusmannen Arne Kr. Røysem som formann. Godkjenning fra andre nødvendige instanser fulgte etter. Ragnar Bach, formann i så vel Langhus Kirkeforening som Ski menighetsråd, uttalte i menighetsbladet at han håpet kirken ville virke sammenveisende for befolkningen på Langhus.

I august 1975 ble kirken vigslet av biskop Per Lønning. Han karakteriserte kirken som både praktisk, vakker og rimelig. Kirken var bygget for ca. 600 mennesker, og regningen kom på 4,2 mill.kroner.

Kirken har i årene siden også blitt benyttet til sosiale formål som speiderarbeid og barnehagedrift.

I dag blir kirken bare brukt til kirkelige aktiviteter.

Kilder: Jens Døvik,
11 000 år Langhus, Bygda og kirken:
forfattere Alf B. Godager og Jens Døvik.

*Andreas Norum (med bart og skinnlue) måler trelast. Ski Byggs gründer, Andreas Norum, 1878-1948. Kilde: Roald Smedbakken.
Foto: Ukjent.*

Ski Byggs gründer.
95 år siden Andreas Norum grunnla Ski Bygg.

Ski Byggs historie startet egentlig i 1915 med at en fram-synt og driftig agronom, Andreas Norum fra Råde, kom til Ski. Etter å ha prøvd seg i jordbruk og skogsdrift rundt omkring på Østlandet, fikk han muligheten da "Villa Kjørbo" (senere Telegrafan og nå Odd Fellow) i Sanderveien/Idrettsveien ble til salgs. Her bodde familien Norum fra 1915 til 1919. Da ble eiendommen solgt til en professor ved NLH. Året før hadde Norum kjøpt gården Sander Østre.

Allerede i 1912 hadde Andreas Norum begynt med hogst og omsetning av trelast i Ski og omegn, og i 1915 startet han damp-sag på vestsiden av stasjonsområdet. I 1917-1918 omsatte han 1200 jernbanevogner trelast årlig. Han var da også disponert for Kråkstad Damp-sag og Høvleri.

I 1919 åpnet han det første trelastutsalget i Ski, Ski Bygningsartikkelkompani. På folkemunne ble navnet raskt til det enklere og mer velklingende Ski Bygg. Året etter ble navnet, etter ønske fra bygdas innbyggere, forandret til A/S Ski Bygg.

Gjennom de neste 90 år skulle dette bli en historie om mange spennende prosjekter, en utvikling som speiler Ski-byens vekst gjennom skiftende epoker. I dag er Ski Bygg Norges største byggevarerhus med kunder over hele Østlandet. På firmaets gamle tomt i Jernbaneveien, der Andreas Norum bygde Skis første forretningsgård, Postgården i 1926, ruver nå et av landets største kjøpesentre med 145 butikker.

GRAVHAUGEN PÅ SØNDRE FINSTAD

Da dobbeltsporet sørover fra Ski ble bygget (ferdig 1993), gikk traseen gjennom Gravhaugen på Søndre Finstad. Haugen var selvsagt fredet. Det var klare merker som tydet på at den var åpnet. Det var lite sannsynlig at den inneholdt noe av verdi. Fredningen av gravhaugen ble opphevet under forutsetning av at den ble gravd ut. Et arbeid som ble ansett å være enkelt og unnagjort på noen dager. Det ble ikke slik. Utgravingen krevde flere månedsverk.

Gravhaugen viste seg å inneholde to graver over hverandre. Begge fra den delen av jernalderen som kalles romertid (0 – 400 år f. Kr.). Det fins både jordfestegraver og branngraver fra denne perioden.

Den øverste graven inneholdt brente bein og biter av glass som hadde vært med i likbålet.

Den underste graven var en jordfestegrav formet som gravkammer av store steiner. Det var en rik kvinnegrav med mange gravgaver: en sølvhekte, perler av rav og glass og to sølvringer som lå på den avdøde. Sølvringene var pakket inn hver for seg, først i tøy og så i never. Ringene ble kanskje lagt ved hendene til den døde. Nede ved føttene har det stått et lagget kar med bånd og hank av jern, et leirkar med fot, to leirkrukker med hank og en vase av keramikk. Det var også rester av tynne beslag og nagler av jern sammen med noen trerester av lind. Det er uråd å si hva det kan ha vært brukt til. Det ble også funnet slaggklumper som er rester etter jernutvinning. Dette viser at det er produsert jern i nærheten.

Gravfunnene forteller at kvinnen var en person som tilhørte et "samfunn" med makt, myndighet og muligheter for å skaffe seg gjenstander (glass og rav) fra land langt borte, og som kunne organisere mange mennesker for å kunne bygge opp en slik gravhaug.

Gravstedet ble trolig anlagt i nærheten av hovedsetet kvinnen tilhørte. Dette hovedsetet er ikke funnet.

Kilde: Kalender komitéen

Foto: Harald Hvidtsten

Etterord: Ski historielag har kopier av de gjenstandene som ble funnet i gravhaugen. Disse kan sees på historielagets kontor i Ustvedthuset under de åpne dagene på Waldemarhøy. Sølvringene er kopiert og produsert for salg under betegnelsen Finstadringen. Ringen er også framstilt i gull, men det ble ikke funnet gull i gravhaugen.

Bilde er tatt 17. mai 1930 og viser medlemmer av «Syforeningen» i Kråkstad med nybrodert fane som skal overrekkes Kråkstad skole. Fanen eksisterer fortsatt, den står i glassmonter i 2nen etasje i Kråkstad Samfunnshus. Den er et bevis på at man også bedrev søm i syforeningen.

Vi ser sittende foran, f.v.: Gudrund Dingstad, Elsa Karlson, Dagmar Gjørberg og Karen Weydahl. Bak f.v.: Astrid Fredstad, Marit Dingstad, Olaug Ruud, Marte Ruud, Johanne Fredstad og Edith Fossum. (Line Weydahl og Magnhild Navestad er ikke med på bildet).

Kråkstad Syforening

Kråkstad Syforening ble stiftet i 1914 av iherdige unge damer og virket som en institusjon for ivaretagelse av det sosiale liv i bygda i mer enn 50 år. Formålet var ikke så mye å sy som å sørge for fester og andre sammenkomster for ungdommene. Foreningen varte uavbrutt frem til krigen. Etter krigen ble aktiviteten gjenopptatt av yngre generasjoner og fortsatte til etter 1960. De vanlige «symøtene» dreide seg om å planlegge fester og aktiviteter. Det ble arrangert ball i den store stil med lange kjoler i tyll og taft og da gjaldt det å bli "ballets dronning" Årets spenning: hvem ble buden på ball ? (Ikke alle ble det.) Lokaler - før Kråkstad Samfunnshus ble bygd – leide man i Vesty, Nordby eller Kroer og busser for transport ble satt opp. Lokale musikere spilte til dans. Virksomheten døde etterhvert ut, ildsjelene flyttet fra bygda og det ble vanskelig å konkurrere med et stadig større tilbud til ungdom. Foreningen ble nedlagt og dens resterende midler gitt som gave til Kråkstad Pleiehjem.

Kilder: Edgar Berger, Elise Veiby, Marit Mathisrud,
Berit Svendsby

Bilde er fra 1920 og viser syforeningen på landtur med herrefølge. Helt foran t.v. Edith Fossum

Tekst til foto: 1. rad fra v: Bjørg Frøslev (Kehli), Marit Andersen (Gjest Hansen), Mary Ekrol (Vister), Elsa Østlid, Ragnhild Haug (Østlid), Eva Grinden (Sandorf), Else Thorvaldsen (Nielsen) og Ingrid Kjeldgård. 2. rad fra v: Helene Faleide (Johannson), lærer Gunnar Ween, Einar Nilsen, Edgar Hvaal, Rolf Gulbrandsen, Kåre Hultmann, Finn Erik Levin, Rolf Odd Eriksen, Robert Kvist, Ragnar Rønning, Ørnulv Skjølseth, Ellen Bunæs (Sæther) og lærer Anders Ween. 3. rad fra v: Anton Berger, Ivar Sæthre, Arne Kristiansen, Karl Strømsten, Finn Fridholm, Knut Grefslie, Erling Synnestvedt og Bjørn Holger Andersen.

Avgangsklassen Kontra skole 1945

Elevene begynte i 1. klasse 1938 med Barbro Myhre som "frøken". Tidlig under krigen ble skolen rekvirert av tyskerne, og elevene måtte flytte rundt til forskjellige lokaler i Ski. Ski bedehus, Ski menighetshus og Langhus skole ble benyttet.

I "småskolen" var fagene lesing, skriving, regning og bibelhistorie. Allerede i 2. klasse ble det gitt karakterer. Flid, framgang og oppførsel ble bedømt, til både glede og sorg for elevene. Dagen begynte med oppstilling ute og marsjering pent på plass, deretter sang, ofte en salme.

I "storskolen" ble det mange nye fag å ta fatt på: Norsk muntlig, norsk skriftlig, regning, historie, geografi, naturkunnskap og kristendomskunnskap. Jentene hadde håndarbeid og husstell, guttene sløyd. Tegning og skjønnskrift var også med på timeplanen. Mange husker nok blekkhuset i pultene, brukne pennespilte og pennetørkerne som gjorde mer ugagn enn nytte.

Klassen hadde først Anders Ween som lærer, etterfulgt av Gunnar Ween. Frøken Clausen var håndarbeidslærer, og Signe Drømtorp underviste elevene hjemme privat, i mangel av egnet lokale. I 6. klasse ble det undervisning i tysk ved lærer Haugen. Kroppsøving ble det som passet for årstiden av spill og lek utendørs. Bordverset ble alltid sunget før matpakka ble åpnet. Under krigen var alle heldige og fikk varm "svenskesuppe" pluss tran.

Selv om mye av skolegangen foregikk under krigen, og det ikke var fast skole å gå på, ble elevene tatt godt vare på av dyktige lærere. Samholdet i klassen var veldig godt, og elevene møtes fortsatt for å mimre etter 65 år.

Kilde: Else Thorvaldsen

Foto: Fotograf Nielsen

Bilde viser Agnes fra husmannsplassen Enden på vei til fesjå på Alfheim med ei flott ku, (1925).

Enden var en husmannsplass under Grønstvedt, helt sør i Kråkstad på grensa mot Hobøl. Her bodde Maren Dorothea Andersen - som hadde vært til sjøs - og etter hvert fikk fem døtre. To av dem ble gift i bygda: Dagny Sannem og Dora Jakobsen, og to flyttet ut, mens den femte var Agnes. Agnes var et overskuddsmenneske, positiv og arbeidssom og likt av alle. Hun hadde et utrolig godt humør og kunne underholde med viser/skillingsviser fra et rikholdig repertoar. Hun var i tjeneste på Vang og Midtsem og dessuten i mange år budeie på Grønstvedt. Godt voksen giftet hun seg med Jens, en av sønnene på Søndre Grydeland. Paret flyttet til Oslo og bodde i en liten leilighet med stor gjestfrihet. De fikk ingen barn.

Fesjå - Dyrskue

De første landbruksmøtene i Norge kom i stand rundt 1850. Så langt hadde bøndene vist liten eller ingen interesse for å gjøre systematiske forbedringer innen sitt yrke. På et møte på Eidsvoll i 1852 ble det bl.a. diskutert hvordan ku-rasene kunne bli bedre og mer produktive. I 1857 bestemte landbruksselskapet at det skulle holdes årlige dyrskuer, noe som ble fulgt opp – i hvert fall i vårt distrikt. Bedømming og premiering ble gjort for å øke deltakelsen. I 1878 var det f.eks. påmeldt 96 kyr til dyrskue på Foss gård.

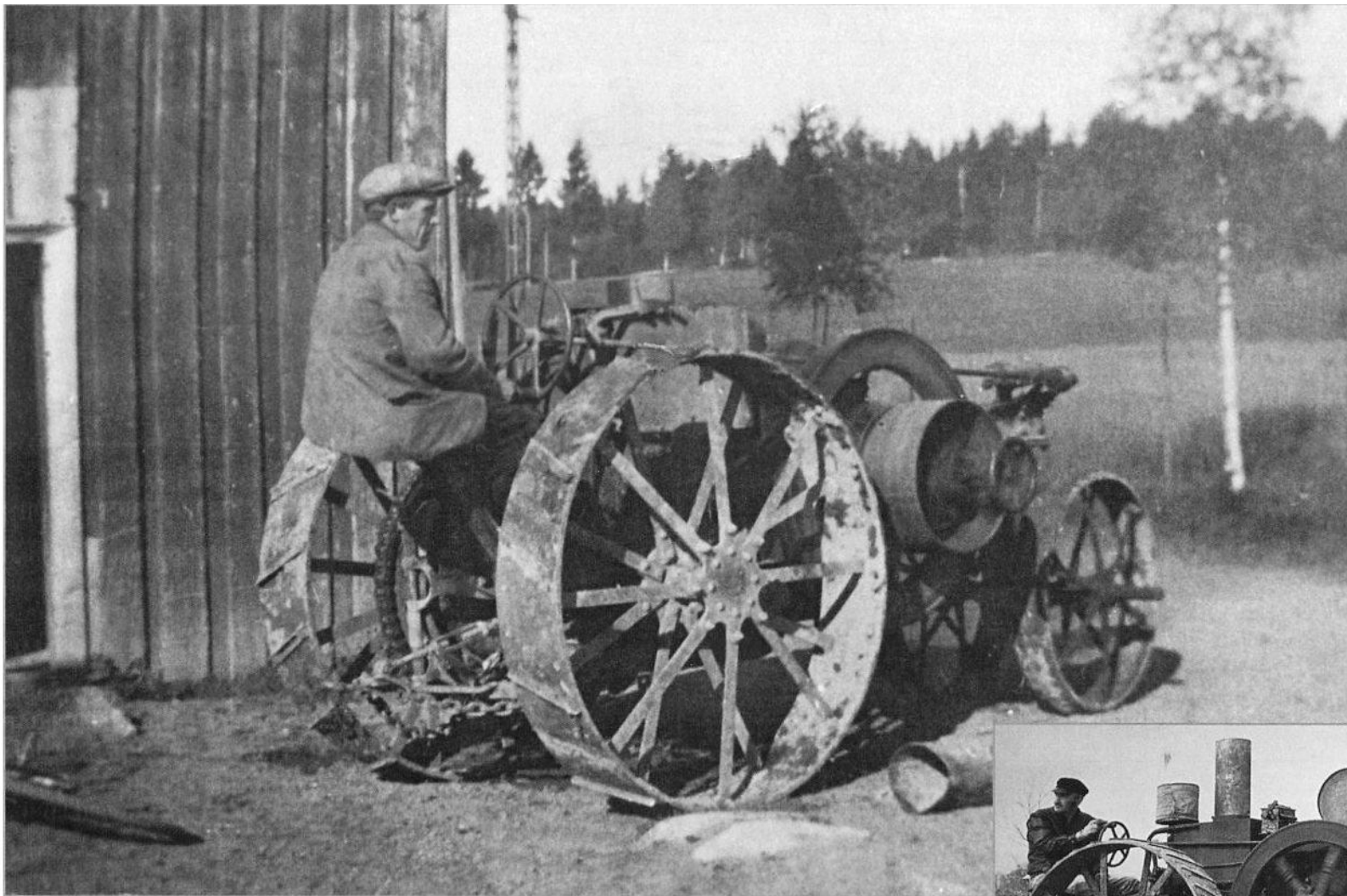
Fokus på avl kom etter hvert. I 1859 startet Okseholdsforeningen, og bøndene gikk sammen om innkjøp av bedre avlsokser. Dette ga enda større fokus på dyrskuer, premier som gratis bedekning med avlsoksen økte deltakelsen. Målrettet avlsarbeid ble alminnelig.

Dyrskuene tok slutt like før krigen p.g.a. utbrudd av munn- og klovsyke og kom ikke i gang igjen etter det. Bøndene i distriktet gikk etter hvert bort fra dyrehold og over til korndyrking.

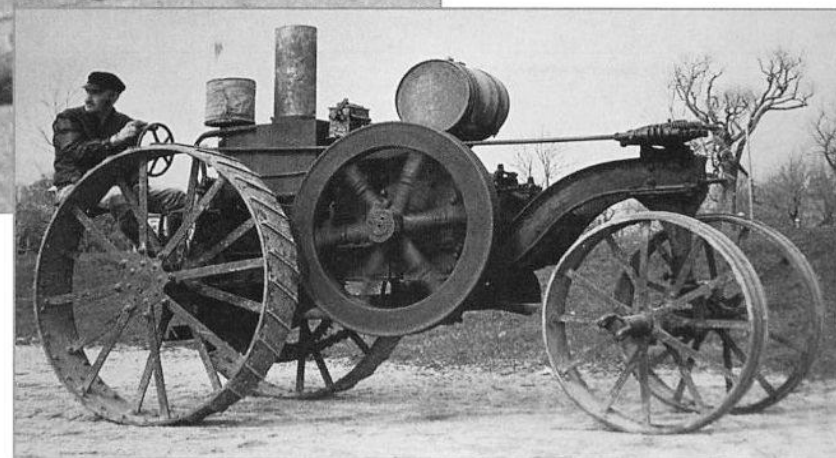
Kilder: Knut Solberg. Vesla Frisvold
Flyen: "Fra bondens jord til borgers bord"

Bilde viser fesjå på Opsandsletta i Kråkstad (?) i 1915. Fesjå ble holdt på gårdene, og mange åpne sletter ble brukt til formålet. Bl.a. en slette ved Sigtun der Jeksrudvillaen i Løkenveien ligger

Bildet viser en av de første traktorene som kom til Ski. Bildet er fra 1925. Mannen på traktoren er Hjalmar Ustvedt på Ustvedt Østre. Når traktoren kom til Ustvedt, vet vi ikke, men den var i bruk i slutten av 1920-årene.

Bildet viser en velholdt veterantraktor av samme type som den som kom til Søndre Ski i 1917. Fotograf: Marius Grønlien

GAMMEL TRAKTOR

Ser vi bort fra Den høiere landbruksskole i Aas, kom den første jordbrukstraktoren i Follo til Ski. I 1917 kjøpte Th. Johannsson, Søndre Ski, og J.B. Martens, Lunner, en Mogul traktor med 14" to-skjærs plog. Traktoren hadde jernhjul. Prisen var kr 5 600. Mogulen gikk noen år, vesentlig hos Johannsson, men så ble motoren kjørt i stykker. Han kjøpte nå en Fordson traktor. Vi kan slå fast at den første traktoren kom inn i vanlig gårdsdrift i Follo i 1917, og ble tatt i bruk i plogonna i 1918.

Under og like etter første verdenskrig var det mangel på mat. I Norge ble det derfor innført tvangsdyrking av jord. Hamsuns "Sult" kom ut dette året. En følge av dette var at staten, ved provianteringsdirektøren, i 1917 kjøpte inn 30 "motorploger" av typen Mogul fra USA. Traktortypen var testet ved Maskinprøveanstalten på Ås med meget tilfredsstillende resultater. Men det kom andre traktormerker på markedet, for eksempel Fordson, og Mogul ble ingen suksess. Mange av disse traktorene ble stående usolgt i Oslo, og 15 av dem ble solgt videre til Sverige. Går vi fram 10 -15 år, til slutten av trettiårene, var det vanlig å se traktorer og hester arbeide på jordene i Follo. De fleste traktortypene hadde fremdeles jernhjul. Under andre verdenskrig stod utviklinga i landbruket på mange måter stille. Rett etter krigen kom Fergusonfabrikken med modeller som senere fikk kallenavnet "Gråtassen" Dette var og er, en liten traktor med tre-punkts oppheng og hydraulikk med dybdekontroll. Det var en stor nyvinning. I femtiårene ble denne traktoren så vanlig at de norske redskapsfabrikkene tilpasset redskapene til denne traktortypen.

Av de redskapene som sparte manuell arbeidskraft utover i 50-årene, kan en nevne høysvans, forhøster for gras til silo, belteopptaker for poteter og skurtreskere. I og med at disse redskapene kom, og ble tatt i bruk, ble hesten som trekraft mer og mer borte.

Konfirmanter for 50 år siden

Året 1960 var det hele 107 konfirmanter i Ski kirke. Av disse ble de fleste konfirmert hhv. 8. og 15. mai, mens det bare var 15 den 4. desember. På bildet ser vi de som ble konfirmert den 15. mai av Prost Brekke.

Første rad fra v.: Grethe Tømte, Edith Solfrid Torp, Ragnhild Strand og Liss Olsbakk.

Andre rad fra v.: Liv Mikkelsen, Jorun Helene Thorbjørnsrud, Ingeborg Astri Lund, Anne Marie Mykland, Kirsti Lande, Brit Irene Enger, Ragnhild Lande, Hege Elise Martinsen, Anne Marie Norum, Vigdis Olsen og Laila Olsen.

Tredje rad fra v.: Harald Ludvik Vestby, Arild Ulmo, Thore Østli, Tor Arne Syversen, Thor Einar Stryker, Karin Østreng, Anne Marie Wilhelmsen, Kari Espenes, Astrid Gran, Thor Solheim, Odd Christian Olsen, Odd Tore Nyquist og Astrid Lauritzen.

Fjerde rad bak prost Brekke fra v.: Arnulf Moe, Hans Viggo Nordahl, Dag Langseth, Trond Skaug og Torbjørn Norstad.

Bakerste rad fra v.: Reidar Halvorsen, Inge Hvitsten, Odd Kristiansen, Ragnar Andersen, Svein Markestad, Svein Bliksvær, Arild Øyen, Stein Wivestad, Per Kristan Martinsen, Svønn Juul Juelsen, Ivar Oppegård, Erik Paulsen, Jan Erik Johnsen, Tore Erling Kopperud og John Sandviken.

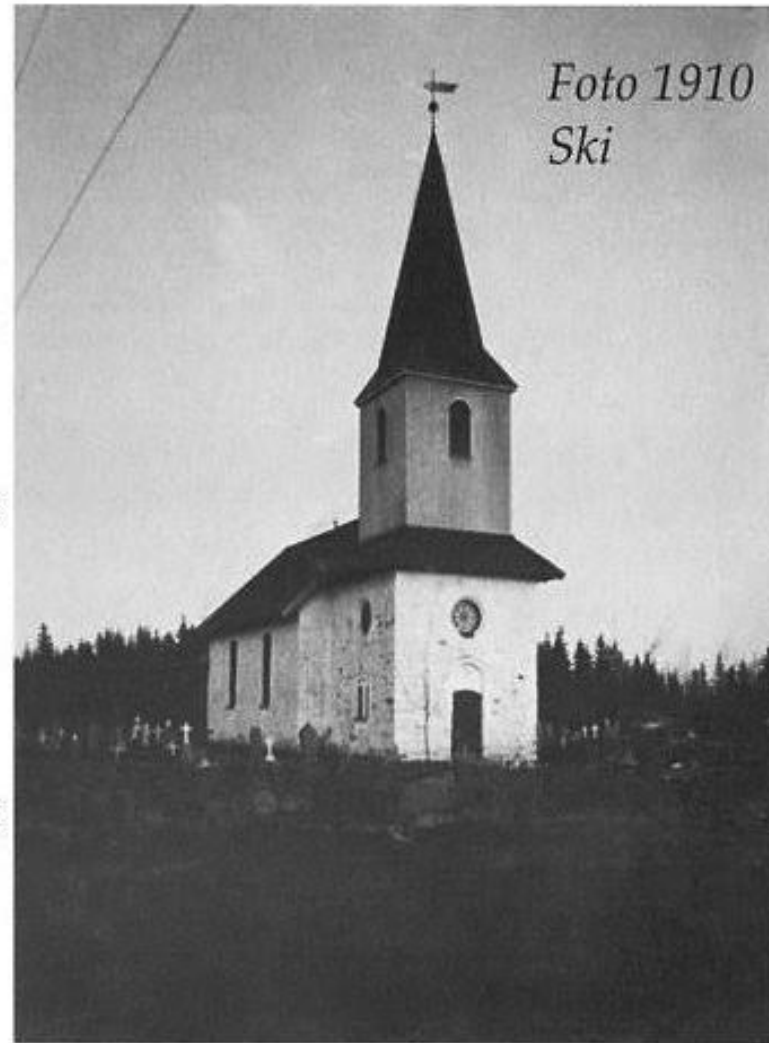

850-års jubileum

Våre to middelalderkirker, Kråkstad og Ski, feirer i år 850-års jubileum. Kirkene er bygget i senromansk rundbuestil, og regnes å være oppført i andre halvdel av 1100-tallet. Flere av våre nabokommuner fikk steinkirker omtrent på samme tid, men Ås og Vestby har revet sine. I Nesodden og Enebakk står de gamle kirkene fremdeles. Begge kirkene i vår kommune har

gjennomlevd vekslende eierforhold og fysisk tilstand. Branner og dårlig vedlikehold har gjort store restaureringsarbeider nødvendig. Det er nåværende kirkeskip og kor som var de opprinnelige kirkene. De er oppført av stor gråsteinsblokker i såkalte «kistemurer». Sakristi, våpenhus og tårn er bygd til senere og har hatt vekslende form gjennom tidene. Døpefonten i Ski kirke har samme alder som

kirken, en alterkalk fra 1632 finnes også. De to klokkene i tårnet er fra 1579 og 1668. Kråkstad kirke hadde også en opprinnelig døpefont som ble gitt i gave til Siggerud kirke i 1905. En kalk i sølv med forgylling er antagelig fra 16. århundre. To gamle kirkeklokker måtte støpes om etter en storbrann i 1801.

Kilde: Østlid: Kråkstad. En bygdebok I

Eiendommen Finstadbråten i Gamleveien.

Plass under gården Finstad (dagens Søndre Finstad) til 1823. Ved folketellingen i 1801 hadde gården seks husmannsplasser. Alle fikk betegnelsen Finstadhytte. For ikke så mange år siden ble det funnet et skriv fra lensmannen i Kråkstad til stiftsamtmannen i Akershus med oppteignelse over husmannsplassene i Kråkstad herred. Skrivet er datert 1791. Der kan vi lese at plassene var Oxerstuen, Sandbachen, Midtschoug, Bierget, Bergen og Finstadstuen.

I 1823 ble gården delt i Søndre og Nordre Finstad. Det nye bruket ble trolig bygd rundt plassen Oxerstuen/Ødegården. Ødegården viser til en tidligere dyrket gård som forsvant ved Svartedauden 1349/50. Ved folketellingene i 1865, 1875 og 1900 var det bare en husmannsplass under Nordre Finstad. Muligens er dette Sandbakken/Finstadplass/Finstadbråten/Finstadhytte. Den lå ved Gamleveien vis a vis Folkets hus. Eier i 1930 var Olaus Gülder som solgte eiendommen Finstadbråten (ca. åtte mål) til Gunda Olava Olsen (1873-1963) for kr. 4 248,40. Gunda Olsen var enslig og hadde huspost i Oslo, der hun bodde fram til hun hadde samlet nok kapital til kjøpet. Hun drev flittig med høns og kaniner ved siden av å dyrke grønnsaker og poteter. Hun leide også ut et av rommene i den lille stua for å spe på inntekten. I 1955/56 kjøpte Michael Olsen og sønnen Tormod eiendommen som da var på ca. 1 ½ mål. I 1958 ble de gamle uthusene revet og en ny bygning oppført på tomta. Bildet er tatt i 1960 og viser hovedbygningen før den ble revet.

Det andre bildet, som må være tatt 1952, viser Gunda Olsen i hagen med Folkets hus i bakgrunnen.

Kilde: Tormod Olsen

Skiborger på drømmereise til Sovjetunionen 28/1- 15/3 1932

Mannen fra Ski er den kjente politikeren, kinosjefen og idrettsmannen Konrad Martinsen (1909-65). Mens han var formann i AIL Fremad i Ski, ble han sammen med åtte andre idrettsutøvere i Arbeidernes idrettsforbund (AIF) plukket ut til å representere Norge på en kombinert sports-/studiereise til Sovjetunionen. Med på turen var også fem idrettsutøvere fra Sverige. Konrad Martinsen, som førte dagbok, gir der en levende og unik skildring av møter med Sovjet-ledere, fabrikker, boforhold, idrettskonkurranser osv.

Reiseruta var Oslo-Stockholm med tog, båt til Åbo i Finland og tog via Helsinki, Viborg og Leningrad (St.Petersburg) til Moskva. Deltakerne oppholdt seg mye i byen Podolsk, noen mil sør for Moskva. Ferden videre gikk til Krasany (Tatarrepublikken), Sverdlovsk i Uralfjellene og Novosibirsk i Sibir. Tilbakereisen til Norge fulgte samme rute. Det var temperaturer på mellom 30 og 35 minusgrader. Det må ha vært en kald fornøyelse, særlig under de mange idrettskonkurransene. Konrad Martinsen deltok i hopp, men måtte ved sykdom steppe inn også som langrennsløper.

Bildet er trolig tatt i Podolsk, og det viser den svensk-norske troppen sammen med sovjetiske kamerater. Konrad Martinsen ser vi i nest bakerste rekke (nr. to fra høyre) med klubbgenseren til AIL Fremad i Ski. Med i troppen var også Henry Wahl som ble norgesmester på skøyter (all round) i 1947.

Kilde: Kalender komitéen
Björg Kjølstad

Foto: Øistein Sæthren Dahle

Hilda Langhus, 85 år

Langhus gård

Langhus gård har gitt navn til skole, skolekrets, stasjon, menighet, kirke og kommunedelen Langhus.

Gårdsnavnet finnes allerede i et par brev fra middelalderen. Langhus ble regnet som en "fullgård", det vil si at den ga arbeid til flere enn bonden og hans familie. I 1494 ble gården solgt til biskopen i Oslo. Ved refomasjonen ble gården krongods og i mange år tillagt skarpretteren (bøddelen) i Oslo som lønn. Senere hadde gården mange eiere.

I 1862 besluttet Ski kommunestyre å bygge skolehus og lærerbolig på Langhus. Tomt ble kjøpt fra Langhus gård til en pris av 520 spesiedaler. I 1871 ble gården solgt på auksjon, og senere videresolgt til Sven Jensen Asperud, (senere Langhus). Datteren Hilda overtok gården i 1916 etter faren. Den var da på 108 mål dyrket mark og 200 mål drivverdig skog. Hun drev gården sammem med en budeie og en agronom. Gården hadde melkekyr, sauer, griser og ungdyr.

Hilda ble en god dame for bygda. 1916 avsto hun grunn til Norges Statsbaner da det ble tatt initiativ for å få opprettet stoppested på Langhus. Hilda hadde interesse for menighetslivet på stedet, og ble i 1932 sekretær i en nystartet sjømannsmisjonsforening. Hun var interessert i barn, arrangerte barneskirenn og sto også for premiene.

Da det ble aktuelt å planlegge egen kirke på Langhus, ga Hilda en fem mål stor tomt ved Langhus skole. Senere ble planene om denne beliggenheten forkastet, da en ønsket en mer sentralt beliggende tomt i forhold til det store boligfeltet ved Vevelstad. Tomten ble senere skjøttet tilbake til Langhus gård.

Hilda Langhus døde i 1968, 90 år gammel. Sigurd Finstad som var søstersønn av Hilda, overtok da gården.

I dag har gården fire eiere, alle slektninger etter Hilda Langhus: Jan-Tore Tjernæs, Knut Tjernæs, Gunn-Eva Tjernæs og Arild Tjernæs. Knut Tjernæs driver i dag korndrift på Langhus gård som nå er på ca. 175 mål. Hovedhusets nåværende beboer er Kirsten Lindgren.

Kilder: Kirsten Lindgren, Jan-Tore Tjernæs, M. Østlids bygdebok for Kråkstad, bind 2.

Bilde: Hilda Langhus, 85 år.

Registrering av bilder

Ski Historielag er interessert i bilder fra alle kanter av kommunen. Vi kommer gjerne hjem til deg for å notere opplysninger om bildene dine og låner med disse for avfotografering.

Ta kontakt med oss, så blir vi enige om en dag det passer.

De fleste bildene i denne kalenderen finnes i fotoarkivet til Ski Historielag. Hvis du har lyst på en kopi av et bilde, kan du henvende deg til ansvarlig for fotosamlingen.

Mange av bildene er tilgjengelig i lokalhistorisk arkiv v/Ski Bibliotek. Søk gjerne på internett ski.hovedbibliotek@ski.kommune.no eller kontakt

Hovedansvarlig for fotosamlingen:

Bjørn Myrvoll, tlf.64 87 45 41

Tidligere års kalendere kan fåes ved henvendelse til:

Per A. Krogstie, tlf. 64 87 32 43

Takk

*Vi takker alle som har hjulpet oss med bilder og opplysninger til årets kalender.
Takk også til alle som hjelper oss med å selge kalenderen*

Rolf Ottesen Grafisk Produksjon har trykket kalenderen.

Årets kalenderkomité har bestått av:

Aase Klohs

Bjørn Myrvoll

Knut Repstad

Karl-Olaf Løkenhagen

Ragnhild Sæthren

Elin Aas